

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
1397-12

meddelad i Stockholm den 21 oktober 2013

KLAGANDE

AA

MOTPART

Försäkringskassan
103 51 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Göteborgs dom den 30 december 2011 i mål nr 4363-11, se bilaga (här borttagen)

SAKEN

Jämställdhetsbonus

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen bifaller överklagandet i enlighet med vad som anges i sista stycket under rubriken Skälen för avgörandet.

Det ankommer på Försäkringskassan att vidta de åtgärder som föranleds av denna dom.

Dok.Id 135088

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00

E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

BAKGRUND

AA och BB var sambor när deras barn föddes i december 2008. Efter anmälan till Skatteverket registrerades de i februari 2009 som gemensamma vårdnadshavare. BB tog ut föräldrapenning under 50 dagar innan de fick gemensam vårdnad.

Försäkringskassan beslutade att AA var berättigad till jämställdhetsbonus för 85 dagar under 2009. Vid beräkningen av bonusen räknade kassan inte med de 60 dagar som en förälder inte får avstå till förmån för den andra föräldern och inte heller de 50 föräldrapenningdagar som BB tog ut under den tid då hon var ensam vårdnadshavare ($195-60-50=85$). Som skäl för beslutet anfördes bl.a. att de föräldrapenningdagar som tagits ut innan föräldrarna fick gemensam vårdnad om barnet inte kunde ligga till grund för beräkning av jämställdhetsbonus.

AA överklagade beslutet hos Förvaltningsrätten i Göteborg och yrkade att han skulle beviljas jämställdhetsbonus även för de dagar då föräldrarna inte haft gemensam vårdnad om barnet. Förvaltningsrätten avslog överklagandet. Genom det nu överklagade avgörandet avslog Kammarrätten i Göteborg AAs överklagande av förvaltningsrättens dom.

YRKANDEN

AA fullföljer sin talan.

Försäkringskassan bestrider bifall till överklagandet.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målet är hur jämställdhetsbonus som avser tiden före den 1 januari 2012 ska beräknas för ogifta föräldrar när gemensam vårdnad registrerats först efter det att ena föräldern börjat ta ut föräldrapenning.

Ett grundläggande syfte med reglerna om jämställdhetsbonus är att stimulera till en mer jämlik fördelning av föräldraledigheten. Reglerna är utformade så att högsta möjliga bonus ska erhållas när föräldrarna delar lika på föräldrapenningdagarna (prop. 2007/08:93 s. 17).

Enligt 3 § första stycket lagen (2008:313) om jämställdhetsbonus har föräldrar som har gemensam vårdnad om ett barn rätt till jämställdhetsbonus. I 7 §, i dess lydelse före den 1 januari 2012, anges att jämställdhetsbonus lämnas för de dagar för vilka föräldrapenning har tagits ut av den andra föräldern än den berättigade föräldern (bonusdagar). Vid beräkningen av antalet bonusdagar ska de första 60 dagarna inte räknas med.

I förarbetena uttalas bl.a. följande. Vid ändrade vårdnadsförhållanden innebär kravet på gemensam vårdnad att i underlaget för beräkning av jämställdhetsbonus ingår endast de föräldrapenningdagar under vilka det har förelegat gemensam vårdnad om barnet. Detta gäller såväl vid prövning av vilken av föräldrarna som har tagit ut föräldrapenning under flest antal dagar som vid bestämmande av antal bonusdagar enligt 7 och 8 §§. Vid beräkningen av bonusdagar kan de 60 första dagarna ses som en form av grundavdrag. Dessa dagar motsvarar det antal dagar för vilka en förälder inte kan avstå rätt att uppbära föräldrapenning till förmån för den andra föräldern, de s.k. reserverade 60 dagarna (prop. 2007/08:93 s. 35 ff.).

Högsta förvaltningsdomstolen gör följande bedömning.

Av den i målet tillämpliga lydelsen av 3 och 7 §§ följer att om föräldrarna inte är

gifta med varandra kan bonusdagarna börja räknas först från och med den dag gemensam vårdnad registrerats. Det framgår dock inte av lagtexten om kravet på gemensam vårdnad gäller även vid beräkning av de reserverade 60 dagarna. Inte heller ger förarbetsuttalandena någon klar vägledning för hur bestämmelserna ska tolkas i detta avseende.

Nya regler om jämställdhetsbonus trädde i kraft den 1 januari 2012. I samband därmed omformulerades bestämmelsen i 7 §. När det gäller de reserverade dagarna anges numera att bonusdagar inte omfattar de första 60 dagarna för vilka en förälder ensam har tagit ut föräldrapenning. I förarbetena klargörs att en förälders första 60 dagar med föräldrapenning ska kunna avräknas även för tid före det att föräldrarna har gemensam vårdnad om barnet eftersom de dagarna inte ingår i underlaget för att beräkna jämställdhetsbonusen (prop. 2010/11:146 s. 21 och 29).

Detta synsätt är väl förenligt med lagstiftningens grundläggande syfte att stimulera till en mer jämlik fördelning av föräldraledigheten. Det finns nämligen inte anledning att uppställa ett krav på gemensam vårdnad redan för de reserverade dagarna eftersom dessa inte kan överlåtas mellan föräldrarna. Ett sådant krav skulle dessutom kunna motverka att sambor uppnår högsta möjliga bonus när de delar lika på föräldrapenningdagarna.

Mot bakgrund av det anförda finner Högsta förvaltningsdomstolen att kravet på gemensam vårdnad inte heller i lagens ursprungliga lydelse avser de reserverade 60 dagarna.

BB tog ut föräldrapenning under 50 dagar innan föräldrarna registrerades som gemensamma vårdnadshavare för barnet. Överklagandet ska

Mål nr
1397-12

därför bifallas på så sätt att dessa dagar ska anses vara en del av de 60 reserverade dagarna vid beräkning av AAs jämställdhetsbonus.

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Karin Almgren, Eskil Nord, Christer Silfverberg och Thomas Bull.

Målet har föredragits av justitiesekreteraren Ulrika Melander.